

Bruxelles, 15. studenoga 2024.
(OR. en)

15564/24

SOC 831
EMPL 568
EDUC 418
ECOFIN 1287

NAPOMENA

Od:	Odbor za zapošljavanje
Za:	Odbor stalnih predstavnika / Vijeće
Predmet:	EMCO-ovo preispitivanje provedbe Preporuke o individualnim računima za učenje: ključne poruke – potvrđivanje

Za delegacije se u Prilogu nalazi preispitivanje provedbe Preporuke Vijeća o individualnim računima za učenje iz 2022., koje je provela EMCO-ova skupina za analizu politika i koje Vijeće (EPSCO) treba potvrditi na sastanku 2. i 3. prosinca 2024.

Prilog 1. – Zaključci za pojedine zemlje nalaze se u dopuni ADD 1 dokumentu 15564/24.

**Preispitivanje provedbe Preporuke Vijeća o individualnim računima za učenje iz 2022.,
koje je provela EMCO-ova skupina za analizu politika**

Ključne poruke za Vijeće

A. UVOD

Odbor za zapošljavanje (EMCO) zadužen je za praćenje napretka postignutog u provedbi Preporuke Vijeća o individualnim računima za učenje.

Prvo preispitivanje provedbe Preporuke Vijeća provela je EMCO-ova skupina za analizu politika 29. i 30. listopada 2024. u Bruxellesu. Osim rasprave o tome u kojoj su mjeri države članice uzele u obzir smjernice iz Preporuke Vijeća, preispitivanjem iz 2024. državama članicama koje ne provode individualne račune za učenje pružena je prilika da doprinesu multilateralnim razmjenama. U preispitivanju iz 2024. ispitan je napredak koji je postiglo 14 država članica odabranih za preispitivanje na temelju programa individualnih računa za učenje koji su trenutačno u tijeku ili se konkretno planiraju.

Prije preispitivanja svih 27 država članica ispunilo je upitnik za samoprocjenu čiji je cilj bio procijeniti njihovu razinu provedbe Preporuke Vijeća s naglaskom na ključnim kretanjima i budućim planovima za provedbu individualnih računa za učenje i postizanje ciljeva Preporuke, posebno 1) osiguravanja potpore svim radno sposobnim odraslim osobama u pristupu mogućnostima učenja/osposobljavanja i 2) povećanja poticaja i motivacije pojedinaca za traženje osposobljavanja. Glavni je cilj bio prikupiti informacije kako bi se razmotrile polazne točke i ocijenila razina provedbe ili razvoja planova u državama članicama u odnosu na glavne dijelove Preporuke o individualnim računima za učenje. Preispitivanje je bilo usmjereno na procjenu razine provedbe Preporuke Vijeća u državama članicama s naglaskom na pet ključnih aspekata: **1) značajkama uspostavljenog/predviđenog programa individualnih računa za učenje, (2) elementima politike specifičnim za individualne račune za učenje, (3) poticajnom okviru, (4) mjerama potpore i (5) financiranju.**

Aktualne ključne poruke temelje se na rezultatima tog preispitivanja, a **zaključci za pojedine zemlje navedeni su u Prilogu.**

B. NAPREDAK U PROVEDBI

Trenutačno se nekoliko država članica suočava s velikim nedostatkom radne snage i vještina te je stoga ključno povećati sudjelovanje odraslih osoba u obrazovanju. U EU-u je 2022. samo 39,5 % odraslih osoba sudjelovalo u obrazovanju u prethodnih 12 mjeseci, što je 20,5 postotnih bodova manje od glavnog cilja za 2030. da 60 % odraslih osoba svake godine sudjeluje u obrazovanju. **Cilj je Preporuke o individualnim računima za učenje proširiti pristup odraslim osobama i povećati njihovu motivaciju i poticaje za sudjelovanje u osposobljavanju**, što je važno i u kontekstu zelene i digitalne tranzicije, kao i s obzirom na trenutačne demografske trendove.

Preispitivanje je pokazalo da je **napredak u provedbi Preporuke Vijeća još uvijek u ranoj fazi i da se razlikuje među državama članicama** s obzirom na to da je Preporuka donesena 2022., iako su vidljiva neka zajednička kretanja. **Otprilike polovina država članica ima individualne račune za učenje ili konkretne planove za uspostavu programa individualnih računa za učenje. Još dvije države članice istražuju mogućnost njegove uspostave u budućnosti.** Preostale države članice trenutačno nastoje postići ciljeve Preporuke drugim mjerama.

Operativna provedba odredaba Preporuke **započela je ili će započeti u većini država članica tako što će se prvo provesti pilot-projekt programa individualnih računa za učenje** s ciljem njegova proširenja u budućnosti. Druge zakonske odredbe na snazi koje se odnose na postizanje ciljeva Preporuke segmentirane su i prvenstveno usmjerene na određene skupine stanovništva.

Kad je riječ o elementima politike specifičnim za individualne račune za učenje, **u nekim programima individualnih računa za učenje može se primijetiti univerzalnost (tj. dostupnost svim radno sposobnim odraslim osobama)**, koju niz država članica planira u budućnosti, dok su **prenosivost** (tj. mogućnost zadržavanja prava na računu neovisno o bilo kakvoj promjeni u vezi s radnim mjestom ili statusom na tržištu rada) **i akumulacija** prava na osposobljavanje tijekom određenog razdoblja i dalje rijetki u svim ispitanim programima. U slučaju individualnih računa za učenje i drugih odredaba o osposobljavanju, **poseban je naglasak na digitalnim i zelenim vještinama**.

Komponente **poticajnog okvira** (tj. profesionalno usmjeravanje, vrednovanje vještina, nacionalni registar mogućnosti učenja, plaćeni dopust za osposobljavanje, integracija potpore za osposobljavanje u jedinstveni nacionalni digitalni portal) općenito nisu u potpunosti integrirane. Iznimka je **jedinstveni nacionalni digitalni portal, koji je već dostupan ili planiran u svim državama članicama koje imaju ili planiraju provesti individualne račune za učenje**.

Gotovo sve države članice upotrebljavaju ili će upotrebljavati financijska sredstva ili instrumente EU-a za osmišljavanje programa individualnih računa za učenje, njegov pilot-projekt ili upravljanje njime. Međutim, **održivost financiranja** programa trenutačno nije u potpunosti osigurana. Pozitivno je to što su **dionici** u velikoj mjeri uključeni, posebice u osmišljavanje programa individualnih računa za učenje.

1. Individualni računi za učenje

Ukupno je 14 država članica uspostavilo program individualnih računa za učenje ili ima konkretne planove za njegovu uspostavu u budućnosti, od kojih su dvije izvijestile da već imaju nacionalne programe individualnih računa za učenje, dok su druge dvije nedavno pokrenule taj program ili su u postupku pretvaranja postojećeg programa u program individualnih računa za učenje. **Većina planira ili je započela prvi pilot-projekt programa**, pri čemu se u dva slučaja to odnosi na određenu vrstu vještina (digitalne), a u jednom slučaju na određeni sektor (građevinarstvo). Druge dvije države članice rade na osmišljavanju nacionalnog programa individualnih računa za učenje te razmatraju konkretne planove ili mogućnosti. Osim toga, **jedan regionalni program** ima slične značajke kao program individualnih računa za učenje.

Nadalje, **dvije su države članice izvijestile da nemaju konkretne planove, ali da istražuju izvedivost uspostave programa individualnih računa za učenje.**

2. Druge pravne odredbe za potrebe osposobljavanja

Kad je riječ o pravnim okvirima, sve su države članice izvijestile da već imaju uspostavljene druge pravne odredbe za potrebe osposobljavanja. U većini slučajeva to se odnosi na određena prava sudjelovanja u programima učenja i mogućnostima osposobljavanja za određene skupine stanovništva. U tom je kontekstu šest država članica izvijestilo da nude mogućnosti osposobljavanja u obliku vrijednosnih kupona na nacionalnoj ili regionalnoj razini. Dodatni programi uključuju kartice za osposobljavanje, planove profesionalnog razvoja ili druge vrste pružanja osposobljavanja. Neke države članice navele su da imaju uspostavljene regionalne ili lokalne programe osposobljavanja.

S pomoću mogućnosti osposobljavanja nastoje se razviti posebne **vrste vještina** – digitalne, zelene, jezične i osnovne vještine – te prilagoditi ponuda ovisno o određenom nedostatku vještina koji su prijavili poslodavci ili na temelju drugih podataka.

Potpora za osposobljavanje uglavnom je **namijenjena** nezaposlenim osobama, zaposlenima (pod određenim uvjetima), svim radno sposobnim odraslim osobama ili samozaposlenim osobama te poslodavcima, a u nekoliko država članica posebno i MSP-ovima.

U tom je kontekstu nekoliko država članica istaknulo ulogu socijalnih partnera i kolektivnih ugovora.

Osim samog osposobljavanja, često se nude i druge usluge kao što su **vrednovanje** stručnog znanja i vještina te **savjetovanje i usmjeravanje**. Određeno **pravo na osposobljavanje ili učenje** navodi se u zakonu o radu, kolektivnim ugovorima ili drugim propisima u većini država članica, a u velikoj se mjeri izvještavalo i o drugim oblicima **plaćenog dopusta za osposobljavanje**. Porezne olakšice ili povrati troškova povezani s osposobljavanjem nude se pod određenim uvjetima u dvjema državama članicama. Neke od njih navele su i da promiču kulturu cjeloživotnog učenja i trajnog strukovnog obrazovanja i osposobljavanja (CVET).

Odjeljci od 3. do 7. u nastavku odnose se na postojeće ili planirane programe individualnih računa za učenje u 14 država članica u kojima je provedeno preispitivanje.

3. Elementi politike specifični za individualne račune za učenje

Većina država članica izvijestila je o univerzalnosti individualnog računa za učenje, tj. njegove dostupnosti svim radno sposobnim odraslim osobama, te o pravima na pružanje osposobljavanja kojima se omogućuje znatno osposobljavanje. Socijalni partneri i dionici u nekim državama članicama bili su uključeni već u fazi osmišljavanja programa. Međutim, kad je riječ o **prenosivosti i uvjetima za akumulaciju**, još se očekuje određeni napredak, a nekoliko država članica izvijestilo je da to nije moguće ili da se ne razmatra.

Individualni računi za učenje zasad su univerzalni ili će biti univerzalni u sedam država članica. Preostali programi individualnih računa za učenje usmjereni su na posebne podskupine odraslih osoba, barem na određeno razdoblje (npr. tijekom **pilot-faze**). Najčešće su ciljne skupine zaposlene ili nezaposlene osobe, među ostalim s dodatnim uvjetima kao što su sektor, stupanj obrazovanja ili trajanje nezaposlenosti, te osobe čiji je dohodak ispod određenog praga.

Kad je riječ o **uključenosti svih relevantnih dionika**, većina je izvijestila da je na osmišljavanju individualnih računa za učenje i izradi pravnog okvira radila u bliskoj suradnji sa socijalnim partnerima. U drugim državama članicama predviđena je aktivna suradnja s predstavnicima različitih socijalnih partnera, sindikata i organizacija poslodavaca.

Kad je riječ o **pružanju pravâ na osposobljavanje** za svaki individualni račun za učenje, države članice imaju različita rješenja. Opseg tih prava znatno se razlikuje jer se u nekim državama članicama dodjeljuju za jednu godinu, a u drugima za tri ili pet godina. Nadalje, neke države članice navode da punu ili djelomičnu naknadu za osposobljavanje može platiti pojedinac koji je za njega zainteresiran.

Kad je riječ o pružanju **dodatnih prava pojedincima kojima su usavršavanje i prekvalifikacija najpotrebniji**, većina država članica trenutačno ne nudi dodatna individualna prava na osposobljavanje u okviru programa individualnih računa za učenje. Međutim, ranjive skupine mogu pristupiti mogućnostima osposobljavanja putem javne službe za zapošljavanje sudjelovanjem u mjerama aktivne politike tržišta rada. U nekoliko slučajeva pružena su dodatna prava, a u još nekoliko slučajeva predviđeno je da osobe kojima su usavršavanje i prekvalifikacija najpotrebniji u budućnosti na svojem računu mogu imati dodatna individualna prava na osposobljavanje. Trenutačno tri države članice ne razmatraju taj aspekt.

U nekim je državama članicama **prenosivost** prava pri profesionalnim tranzicijama, tj. pri promjeni radnog mjesta ili profesionalnog statusa, već utvrđena, dok se u drugima planira. U nekoliko država članica situacija u vezi s tim aspektom i dalje je nejasna. Samo u dva slučaja prava nisu prenosiva zbog načina na koji se provode.

Kad se razmatra mogućnost **akumulacije i pohrane** individualnih prava na osposobljavanje, samo jedna država članica to zaista dopušta, dok su u jednoj drugoj oni samo djelomično mogući. U trima državama članicama pohrana nije moguća, ali dopušteno vrijeme za korištenje prava relativno je dugo. U šest država članica akumulacija trenutačno nije moguća, ali je i dalje otvoreno pitanje za buduće rasprave. U dva slučaja akumulacija i pohrana testirat će se tijekom pilot-faze.

Većina država članica naglašava **važnost osposobljavanja** u vezi s tržištem rada, s posebnim naglaskom na zelenoj i digitalnoj tranziciji, dok druge nude šire mogućnosti osposobljavanja.

4. Poticajni okvir

Iako se naširoko primjećuje dostupnost javnog nacionalnog registra mogućnosti učenja koje ispunjavaju uvjete za korištenje prava na individualne račune za učenje, čini se da mogućnosti vrednovanja nisu dobro integrirane u ispitani program individualnih računa za učenje. Ostale komponente uključuju profesionalno usmjeravanje, jedinstveni nacionalni digitalni portal i plaćeni dopust za osposobljavanje koji su uspostavljeni na srednjoj razini i kod kojih postoje mogućnosti za poboljšanje.

Većina država članica nudi mogućnosti **profesionalnog usmjeravanja** za sve radno sposobne odrasle osobe, uglavnom putem lokalnih službi za zapošljavanje ili u okviru drugih projekata. Neke od njih uključuju ili planiraju uključiti profesionalno usmjeravanje u program individualnih računa za učenje, dok druge razmatraju tu mogućnost. Nekoliko država članica još ne nudi tu mogućnost.

Kad je riječ o **vrednovanju** vještina, samo su u dvije države članice široko dostupne mogućnosti vrednovanja. U drugim državama članicama vrednovanje vještina dostupno je pod određenim uvjetima ili je prilično ograničena opsega. Međutim, u nekoliko država članica planira se uvođenje mogućnosti vrednovanja u budućnosti, osobito u okviru programa individualnih računa za učenje.

Kad je riječ o **javnom nacionalnom registru mogućnosti učenja** koje ispunjavaju uvjete za korištenje prava na individualne račune za učenje, on je već dostupan u većini država članica. U četiri države članice trenutno ne postoji jedinstveni javni nacionalni registar, dok ga druge planiraju uspostaviti.

U većini država članica integracija potpore za osposobljavanje u **jedinstveni nacionalni digitalni portal** bit će u cijelosti ili djelomično dostupna. Postoje planovi za buduću integraciju, među ostalim u kombinaciji s predstojećim programom individualnih računa za učenje ili povezani s njime.

Plaćeni dopust za osposobljavanje ili odredbe o zamjeni dohotka tijekom osposobljavanja za sve zaposlene odrasle osobe dostupni su u četiri države članice. U dvjema od tih država članica poslodavci financijski sudjeluju u pružanju osposobljavanja ili usavršavanja, što može uključivati nastavak isplate plaća zaposlenicima tijekom osposobljavanja. U pet država članica plaćeni dopust za osposobljavanje ili odredbe o zamjeni dohotka samo su djelomično dostupni. Neke države članice nude neplaćeni dopust za osposobljavanje kao dodatnu ili jedinu mogućnost. U dvjema državama članicama pravo na plaćeno strukovno osposobljavanje ili čak neplaćeno strukovno osposobljavanje trenutno nije utvrđeno u zakonodavstvu. U tim državama članicama u tijeku su rasprave o mogućnosti uspostave dopusta za osposobljavanje, također u okviru programa individualnih računa za učenje.

5. Mjere potpore

Mjere potpore trebale bi pratiti program individualnih računa za učenje kako bi se osiguralo da bude proveden uz maksimalno iskorištavanje njegova potencijala. Otprilike polovina država članica rutinski provodi ili planira provoditi **kampanje za podizanje svijesti ili aktivnosti informiranja**. Nekoliko država članica još ne provodi ili trenutačno nema posebne planove u pogledu svojih komunikacijskih aktivnosti, uglavnom zbog toga što su u fazi osmišljavanja svojih programa. Samo dvije države članice izvijestile su da imaju dobro razvijene aktivnosti podizanja svijesti i informiranja (srednje visoke do visoke razine), koje su povezane s time da već imaju uspostavljene programe ili se nadograđuju na postojeće programe.

Za već uspostavljene programe koriste se događanja većih razmjena kao što su konferencije i drugi kanali za informiranje, uključujući oglase na televiziji, tisak, radio, društvene mreže i/ili oglašavanje u javnom prijevozu. Osim šire javnosti, aktivnosti su prvenstveno usmjerene na pružatelje osposobljavanja i poslodavce, a promidžbom se bave vlada, pružatelji usluga osposobljavanja ili sami poslodavci. Kad je riječ o preostalim državama članicama, nakon pokretanja programa planiraju se kampanje i aktivnosti za podizanje svijesti, što može uključivati, na primjer, konferencije, radionice i druge vrste događanja, materijale za podizanje svijesti i promidžbene kampanje u masovnim i društvenim medijima.

Sličan se obrazac može uočiti u **aktivnostima praćenja i evaluacije**: otprilike polovina država članica rutinski provodi ili planira provoditi aktivnosti praćenja. Za otprilike pet država članica prerano je za praćenje ili čak za osmišljavanje postupaka praćenja. Samo manjina ima etablirani sustav praćenja i evaluacije koji uključuje redovito izvješćivanje i evaluacije.

6. Financiranje

Općenito, održivost financiranja programa individualnih računa za učenje nije u potpunosti osigurana. U većini slučajeva trenutačno financiranje uglavnom se oslanja na sredstva EU-a i nacionalno sufinanciranje. Sufinanciranje koje se temelji na kombinaciji javnih i privatnih izvora uključeno je u program ili se razmatra u nekim državama članicama, čime se potvrđuje njegova važnost za budućnost.

Većina država članica nema uspostavljen ili planiran model **održivog financiranja** te predviđa njegov razvoj tijekom faze osmišljavanja ili nakon procjene rezultata pilot-projekta. Kako bi osigurale održivost, neke države članice već razmatraju određene mogućnosti, kao što su dodjela određenog **udjela dohotka od socijalne sigurnosti** za financiranje programa, **sektorski fondovi, zajam za osposobljavanje**, javno financiranje i/ili **javno i privatno sufinanciranje**. Kad je riječ o dodatnim sredstvima, razmatra se **sufinanciranje** od strane poslodavca i/ili pojedinca.

Održivost poticajnog okvira uglavnom je povezana s održavanjem **jedinstvenog nacionalnog digitalnog portala**, koje se provodi interno.

Gotovo sve države članice upotrebljavaju ili će upotrebljavati **sredstva ili instrumente EU-a** za osmišljavanje programa individualnih računa za učenje, njegov pilot-projekt ili upravljanje njime. Sredstva EU-a prvenstveno se upotrebljavaju za financiranje pilot-projekta programa, pružanje osposobljavanja, razvoj portala ili za pomoć pri osmišljavanju programa. Neke države članice potvrđuju da planiraju nastaviti upotrebljavati sredstva EU-a ako budu dostupna u budućnosti.

7. Učinkovito informiranje

U većini država članica nije bilo moguće utvrditi stopu pokrivenosti ili stopu upotrebe individualnih računa za učenje zbog nedavnog početka ili faze planiranja provedbe programa individualnih računa za učenje. Međutim, na temelju navoda nekih država članica postotak radno sposobnog odraslog stanovništva s pristupom mogućnostima učenja/osposobljavanja znatno se razlikuje, što je ujedno odraz ograničenja dostupnosti sredstava dodijeljenih pilot-projektu individualnih računa za učenje.

C. ZAKLJUČCI

Multilateralno nadzorno preispitivanje provedbe Preporuke Vijeća o individualnim računima za učenje, uz sudjelovanje i država članica koje trenutačno ne provode programe takvih računa, pokazalo je da **individualni računi za učenje nisu samo novi instrument financiranja, nego i mehanizam za kritičko preispitivanje i reformu sustava obrazovanja odraslih**. Među 14 država članica obuhvaćenih preispitivanjem generalno postoji snažna predanost provedbi programa individualnih računa za učenje. Države članice koje ih provode pokazale su **široko razumijevanje individualnih računa za učenje, njihovih elemenata i svijesti o područjima na kojima treba dugoročno raditi**. Nadalje, preispitivanjem se među njima potaknuo pozitivan duh učenja. Postoji nekoliko pozitivnih zajedničkih značajki, kao što je deklarirano **sudjelovanje socijalnih partnera u razvoju programa individualnih računa za učenje**. Općenito, preispitivanje je pokazalo da uspješna provedba i **daljnji napredak zahtijevaju ne samo aktivno sudjelovanje država članica nego i promjenu načina razmišljanja primatelja i dionika na središnjoj i lokalnoj razini** kako bi se omogućilo da Preporuka o individualnim računima za učenje bude snažan pokretač reformi u području obrazovanja odraslih u mnogim državama članicama.

Prilog 1. Zaključci EMCO-ove skupine za analizu politika o individualnim računima za učenje za pojedine zemlje 2024.
